

ВЛАДИСЛАВ СТРУТИНСЬКИЙ
(VLADYSLAV STRUTYNS'KYJ)

Чернівецький національний університет
ім. Юрія Федьковича, Україна
(Yurii Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine)

Польсько-українське міжрегіональне співробітництво як важлива складова розвитку стратегічного партнерства між двома країнами

Polish–Ukrainian Regional Cooperation as an Important Part of the Development of a Strategic Partnership Between the Countries

The author describes selected specific directions in the Polish-Ukrainian regional cooperation and their influence on strategic partnership development. He pays attention to the current problems of the bilateral cooperation.

Keywords: Polish-Ukrainian regional cooperation, strategic partnership, Euroregion, transborder cooperation.

З набуттям Україною незалежності розпочався відповідальний процес її визнання світовою спільнотою та встановлення відносин із різними країнами світу. Згодом із цієї загальної маси держав виділилась певна група, для ідентифікації стосунків з якими українські політики почали використовувати термін «стратегічне партнерство». У свою чергу, важливою складовою стратегічного партнерства є міжрегіональне співробітництво між країнами. Для України, геополітичне розташування якої є досить привабливим для багатьох країн, дана проблема набуває особливої актуальності. На заході вона межує з країнами – членами Європейського Союзу: Польщею, Румунією, Словаччиною, Угорщиною та Болгарією. Одночасно Україна має спільні кордони з країнами, які не входять до ЄС: Білоруссю, Росією та Молдовою. Така ситуація створює принципово нову геополітичну конфігурацію, у якій суттєво зростає вагомість реального, а не декларованого стратегічного партнерства. У цьому контексті

міжнародних відносин для України, в якій 19 адміністративно-територіальних одиниць є прикордонними, міжрегіональне, в т. ч. транскордонне, співробітництво починає посідати провідне місце у політиці відносин із сусідніми державами, особливо з тими, які офіційно проголошені стратегічними партнерами нашої країни.

Одним з найбільш потужних і важливих партнерів на західному кордоні безумовно є Польща. Розвиток і поглиблення всебічного співробітництва між Україною та Польщею є життєво необхідним інструментом для двох країн. Тому не випадково саме офіційна Варшава вже на другий день після референдуму 2 грудня 1991 р., визнала незалежність України. Про це офіційно повідомив МЗС України спеціальний посланник польського уряду в Києві Єжи Козакевич. У свою чергу, польський парламент на засіданні 6 грудня засвідчив, що повстання незалежної української держави являється доленосною подією не тільки для України, але також і для Європи, відкриває нову епоху у польсько-українських стосунках¹.

Правові засади розвитку відносин стратегічного партнерства між Польщею й Україною визначені в кількох міжнародно-правових документах, як-от Комюніке за результатами засідання Консультаційного Комітету Президентів України і Республіки Польща (27–28 вересня 1995 р.) та у Спільній заяві до порозуміння та єднання (21 травня 1997 р.)². З кінця 1997 р. формула «стратегічного партнерства» у взаєминах із Україною постала абсолютною в офіційному політичному дискурсі Республіки Польща й поділяється децидентами польської зовнішньої політики незалежно від їх ідейно-політичної належності.

Показово й те, що, згідно з документом «Стратегія безпеки Республіки Польща», ухваленому у 2000 р., відносини з Україною окреслено як відносини зі стратегічним партнером. Отже, Польща обрала щодо України формат відносин «стратегічного партнерства». У свою чергу, Міністерством закордонних справ України була розроблена і затверджена 27 липня 2001 р. національна Концепція відносин стратегічного партнерства з Республікою Польща. Однак вона є радше українською програмою, а не двостороннім документом. Як бачимо, між двома державами не існує окремого двостороннього документа, в якому б чітко визначалися

1 *Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 grudnia 1991 r. w sprawie niepodległości Ukrainy*, Monitor Polski 1991, Nr 45, poz. 316.

2 Spil'na заява Prezidentiv Ukrainy I Respubliki Polshcha „Do porozuminnia i jednania” vid 21 travnia 1997 r., http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/616_005 (dostup: 21.07.2017).

мета, сфери та цілі стратегічного партнерства між Республікою Польща та Україною. Але варто наголосити, що сторонами напрацьована ґрунтовна юридично-правова база розвитку двосторонніх відносин, вироблено механізми реалізації та координації стратегічних інтересів обох держав у різних сферах та створено відповідні механізми.

Зокрема, з метою наповнення змістом відносин стратегічного партнерства Польщі та України, офіційні Київ і Варшава створили певну інституційну структуру партнерства. Це постійно діючі механізми реалізації та координації стратегічних інтересів у рамках партнерства (Консультативний комітет президентів України та Республіки Польща³, Українсько-польська змішана комісія з питань торгівлі та економічного співробітництва⁴, українсько-польська та польсько-українська парламентські групи, Постійна українсько-польська конференція з питань європейської інтеграції, Українсько-польський, Польсько-український форуми). Також польськими експертами у 2003 р. був підготовлений офіційний документ «Східна політика Союзу в перспективі його розширення за рахунок держав Центральної та Східної Європи – польська точка зору», в якому чітко просліджувалось намагання Польщі стати виразником інтересів України в європейських інтеграційних структурах.

Створена міжнародно-правова база стратегічного спрямування набуває якісного наповнення та розвитку власне через механізми міжрегіональної співпраці. Розвиток польсько-української міжрегіональної співпраці відбувається на декількох рівнях: на міжурядовому, між областями та воєводствами, між містами, між окремими організаціями та закладами (університетами, школами тощо). З метою розв'язання ключових завдань українсько-польської міжрегіональної співпраці на міжнародному рівні було створено відповідний інституційний механізм – Українсько-польську міжнародну координаційну раду у справах міжрегіональної співпраці. Базовим документом українсько-польської міжрегіональної співпраці є Угода між урядами України та Польщі про міжрегіональну співпрацю, яка була підписана 24 травня 1993 р.⁵ Вона регулює

3 *Protokol pro stvorennia Konsul'tacijnogo Komitetu Prezydentiv Ukrainy ta Respubliki Polshcha vid 13.04.1993 r.*, http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/616_228 (dostup: 29.07.2017).

4 *Protokol pro Ukrain's'ko-Pol's'ku zmishanu komisiju z pytan' torgovli ta ekonomichnogo spivrobitnyctva vid 12.01.1993 r.*, http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/616_188 (dostup: 29.07.2017).

5 *Ugoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Polshchi pro mizhregional'ne spivrobitnyctvo vid 24.05.1993 r.*, http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/616_171 (dostup: 19.08.2017).

співробітництво між областями та воєводствами, органами місцевого самоврядування двох країн, містами в економічній, культурній, гуманітарній, освітній та туристичній галузях.

Варто наголосити, що на сьогодні українські регіони різних рівнів – області, райони, міста, сільські громади на міжнародному рівні найбільш активно співпрацюють саме з польськими регіонами – воєводствами, містами, гмінами, повітами. На регіональному та локальному рівнях між Україною та Польщею підписано більше ніж 450 умов про міжрегіональну співпрацю⁶. Найбільш активними воєводствами є: Підкарпатське, Люблінське, Лодзьке, Сілезьке та Мазовецьке. З української сторони першість у співпраці з польськими партнерами тримають Львівська, Івано-Франківська, Одеська, Вінницька та Волинська області.

Важливою умовою для подальшого розвитку міжрегіональної та транскордонної співпраці як невід’ємної складової стратегічного партнерства повинно стати: більш ефективне функціонування євро регіонів «Карпати», «Буг»; різнопланове використання фінансових можливостей ЄС для розвитку регіонів, наприклад, в межах реалізації такого спільного проекту транскордонного співробітництва як Європейський інструмент сусідства та партнерства «Польща-Білорусь-Україна» на 2007–2013 рр. та його перспективного продовження – Програми транскордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Польща-Білорусь-Україна» на 2014 – 2020 рр.⁷

Висновки: Узагальнюючи проведений аналіз розвитку стратегічного партнерства між Республікою Польща та Україною, ми маємо підстави констатувати, що міжрегіональне співробітництво дійсно є його важливою складовою. Воно потребує подальшого вдосконалення і врахування інтересів двох сторін. Дана проблема набуває особливої гостроти в умовах швидкозмінних глобалізаційних процесів. Офіційні Варшава та Київ також повинні зважувати на своє досить привабливе для провідних світових країн геополітичне становище в даному регіоні. Не варто змагатись за лідерство в цьому регіоні Європи. Краще зміцнювати співробітництво

6 Ukraina i Rzeczpospolita Polska. Współpraca międzyregionalna, <http://poland.mfa.gov.ua/pl/ukraine-pl/regions> (dostup: 19.08.2017).

7 E.A. Erfan, O.I. Gleba, *Realizacja Programy transkordonnogo spivrobitynytva instrumentu susidstva ta partnerstva „Polshcha-Bilorus’-Ukraina” jak chynnyk jevropejs’koi integracii Ukrainy*, www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/45/3/45_3_068-072_%D0%95%D1%80%D1%84%D0%B0%D0%BD_%D0%93%D0%BB%D0%B5%D0%B1%D0%B0.pdf (dostup: 20.08.2017).

в рамках стратегічного партнерства і діяти спільно. Деяким політикам, навіть високого рівня, і в Україні, і в Польщі треба зрозуміти, що винесення на перші шпальти своєї діяльності складних сторінок спільного історичного минулого не сприятиме зростанню міжнародного авторитету двох країн. Цими питаннями повинні займатись науковці, а не кон'юнктурні політики.

А ось на що треба звернути особливу увагу, так це на розвиток міжрегіонального співробітництва в економічній галузі. Наявна міжнародно-правова база дає двом країнам можливості реалізовувати різнопрофільні спільні проекти. Але процеси реформування органів місцевого самоврядування, надання їм реальної самостійності в прийнятті рішень, у формуванні місцевих бюджетів саме в Україні відбуваються досить повільно. Економічні взаємини утруднює також відсутність в Україні правових підстав для довгострокових іноземних інвестицій, майже повна відсутність приватної власності на землю. Додатковими бар'єрами в розбудові є бюрократизм, хабарництво і криміногенна обстановка, відсутність відповідної інфраструктури. Саме через це й досі не було реалізовано жодного значного спільного економічного проекту. Крім того, негативним чинником політико-економічного характеру, що перешкоджатиме активізації відносин України з Республікою Польща та й центральноєвропейським регіоном у цілому, є подальше поглиблення розриву в темпах та результативності реформаторських процесів. Перманентне відставання України від Польщі здатне перетворитися на хронічне, внаслідок чого загалом зменшиться авторитет України як надійного та ефективного партнера.

Також суттєвим стримуючим фактором розвитку співробітництва в прикордонних регіонах є існуюча різниця між рівнями децентралізації місцевого самоврядування в європейських країнах та в Україні. Якщо, наприклад, Польща процес децентралізації досить швидко пройшла ще у 1999 р. і регіони отримали право розвивати міжнародне співробітництво, то в Україні прийняття Закону про децентралізацію місцевого самоврядування свідомо гальмується певними політичними силами, яким цей процес, з чисто кон'юнктурних причин, є не вигідним.

І все ж таки головним є те, що процес реформування зупинити практично вже неможливо. Завдання політичних еліт двох країн підтримувати його, у тому числі через поглиблення міжрегіональної співпраці. Це, у свою чергу, буде зміцнювати не тільки стратегічне партнерство між Україною та Республікою Польща, але й реальну вагомість двох країн у світовому співтоваристві.

Bibliografiâ

- Erfan E.A, Gleba O.I., *Realizacija Programy transkordonnogo spivrobitnyctva instrumentu susidstva ta partnerstva „Polshcha-Bilorus’-Ukraina” jak chynnyk jevropejs’koi integracii Ukrainy*, www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/45/3/45_3_068-072_%D0%95%D1%80%D1%84%D0%B0%D0%BD_%D0%93%D0%BB%D0%B5%D0%B1%D0%B0.pdf.
- Protokol pro stvorennia Konsul’tacijnogo Komitetu Prezydentiv Ukrainy ta Respubliky Polshcha vid 13.04.1993 r.*, http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/616_228.
- Protokol pro Ukrains’ko-Pol’s’ku zmishanu komisiju z pytan’ torgivli ta ekonomichnogo spivrobitnyctva vid 12.01.1993 r.*, http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/616_188.
- Spil’na zajava Prezydentiv Ukrainy I Respubliky Polshcha “Do porozuminnia i jednania” vid 21 travnia 1997 r., http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/616_005.
- Uchwala Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 grudnia 1991 r. w sprawie niepodległości Ukrainy*, Monitor Polski 1991, Nr 45, poz. 316.
- Ugoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Polshchi pro mizhregional’ne spivrobitnyctvo vid 24.05.1993 r., http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/616_171.
- Ukraina i Rzeczpospolita Polska. Współpraca międzyregionalna, <http://poland.mfa.gov.ua/pl/ukraine-pl/regions>.